

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

KOMMENTARER TIL ANBEFALTE BLOKKER I 21. konsesjonsrunde

Viser til høringsbrev datert 10.04.2010 fra OED hvor det bes om tilbakemeldinger på de nominerte blokkene i 21. konsesjonsrunde. Natur og Ungdom og Bellona har gått igjennom blokkene og har følgende kommentarer til 21. konsesjonsrunde:

Natur og Ungdom og Bellona legger til grunn omfang, kontroversielle plasseringer nærme kysten og forbigåelse av miljøfaglige tilrådninger når vi går imot 21. konsesjonsrunde. Både Klima- og forurensingsdirektoratet(Klif) og Direktoratet for naturforvaltning (DN) fraråder åpning av flertallet av blokkene som ligger inne i forslaget fra OED. Begge to går hardt ut mot å tillate virksomhet på de kystnære blokkene, da eventuell petroleumsaktivitet vil utgjøre en unødig stor risiko for natur og dyreliv langs kysten.

Natur og Ungdom og Bellona stiller seg bak de grundige miljøfaglige vurderingene fra Klif og DN. Vi mener videre at en omfattende 21. konsesjonsrunde vil skape store problemer med å oppnå tilstrekkelige reduksjoner i norske klimagassutslipp. Naturmangfoldet blir også, etter vår mening, utsatt for en unødig stor risiko. Spesielt framhever vi hvor liten mulighet man har til handling ved ulykker og hvordan økt aktivitet vil øke sannsynligheten for ulykker. Natur og Ungdom og Bellona ber derfor om at Olje- og energidepartementet avblåser arbeidet med 21. konsesjonsrunde. Dersom regjeringen likevel velger å gjennomføre prosessen, ber vi om at samtlige av de miljøfaglige tilråkningene tas til følge.

Utfyllende høringsuttalelse følger i dette dokumenter.

Med vennlig hilsen

Ola Skaalvik Elvevold
leder i Natur og Ungdom

Silje Lundberg
rådgiver i Bellona

Innhold

Klima.....	3
Økt klimaforurensing.....	3
Prognoser for fremtidens klimagassutslipp.....	3
Nødvendigheten av utslippskutt på norsk sokkel.....	4
Ingen nye tildelinger på norsk sokkel før en ny internasjonal klimaavtale har trådt i kraft.....	5
Naturmangfold.....	5
Økt temperatur svekker naturmangfoldet.....	5
Beredskap og risiko,	6
Skadeeffekter ved et uhellsutslipp.....	7
Bunnstrukturer, fiskens matfat.....	8
Lyd, synet for livet i havet.....	9
Fiskeri.....	9
Giftbelastning, en kalkulert risiko.....	9
Eksempelet Veslefrikk.....	10
Samla belastning.....	10
Økosystembasert, helhetlig forvaltning må ligge til grunn.....	11
Kommentarer til de spesifikke områdene.....	12
Barentshavet.....	12
Norskehavet.....	15
Nordsjøen.....	18
Proessen med åpen høring.....	18
Reell mulighet for påvirkning.....	18
Krav om kraft fra land i utlysningsteksten.....	19
Oppsummering av Natur og Ungdom og Bellonas krav.....	19

KLIMA

Økt klimaforurensing

Økte klimagassutslipp fra oljeindustrien har de siste årene ført til store utfordringer for Norge i å nå sine internasjonale klimaforpliktelser. Fra 1990 og fram til 2008 har utslippene fra oljeindustrien økt med 78,9 prosent. I 2008 stod petroleumssektoren for 27 prosent av Norges totale utslipp av klimagasser. Størstedelen av CO₂-utslippene er knyttet til energiproduksjon på innretningene. SSB kunne i 2006 fastslå at det er utslippene fra olje- og gassvirksomheten som har drevet veksten i de samlede klimagassutslippene i Norge. Hovedårsaken til de økte utslippene er økt aktivitet på norsk sokkel. Bedre energiutnytting og redusert bruk av fakling har ført til at CO₂-utslippene per produsert oljeeinheit er på et noe lavere nivå sammenlignet med andre oljeproduserende land. Dette har likevel ikke bidratt til en reduksjon i de samlede utslippene fra norsk sokkel. Olje- og energidepartementet har tidligere understreket dette i sitt hefte om miljøet på norsk sokkel¹:

”Forbedringene i energiutnyttelsen og reduksjonene i faklingen har imidlertid ikke vært store nok til å veie opp for økningen i energiforbruket som høyere aktivitet har bidratt til.”

Natur og Ungdom og Bellona mener at det trengs et redusert utvinningstempo på sokkelen for å få ned klimagassutslippene. Vi anser dette for å være et meget virkningsfullt klimatiltak og det kan enkelt styres gjennom konsesjonsrundene. I dag legger konsesjonsrundene føringer for hvordan utslippene fra oljeindustrien skal utarte seg i fremtiden. Natur og Ungdom og Bellona mener derfor at det mest effektive tiltaket for å begrense klimagassutslippene fra oljeindustrien, ligger i og ikke tildele nye områder til oljeindustrien gjennom 21. konsesjonsrunde.

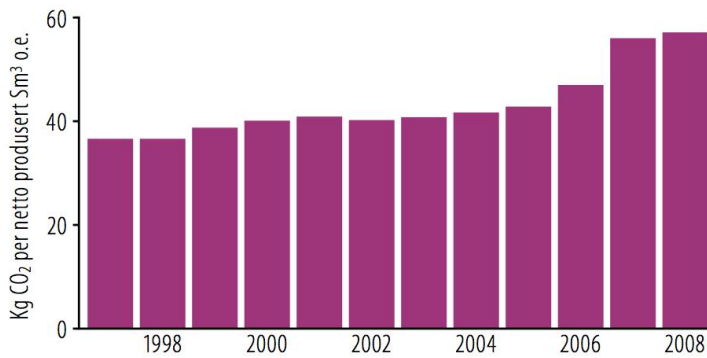
Tildeling i forhåndsdefinerte områder(TFO) er samtidig i ferd med å utkonkurrere konsesjonsrundene. Dette er en utvikling Natur og Ungdom og Bellona er sterkt kritisk til ettersom TFO er en ordning som er langt vanskeligere å styre. Derfor krever Natur og Ungdom og Bellona at TFO avskaffes.

Prognoser for fremtidige klimagassutslipp

De siste årene har utslippene per produsert enhet økt fra norsk sokkel og økningen forventes å være vedvarende. Se figur 1. Dette er som følge av at det stadig blir mindre ressurser på de eksisterende feltene og dermed mer energikrevende å utvinne den oljen og gassen som er igjen. Videre er aktiviteten flyttet nordover hvor behovet for mer transport gir økte utslipp. Den økte produksjonen av gass er også med å øke utslippene per produsert enhet ved at behandling og transport av gass er mer energikrevende enn væske.

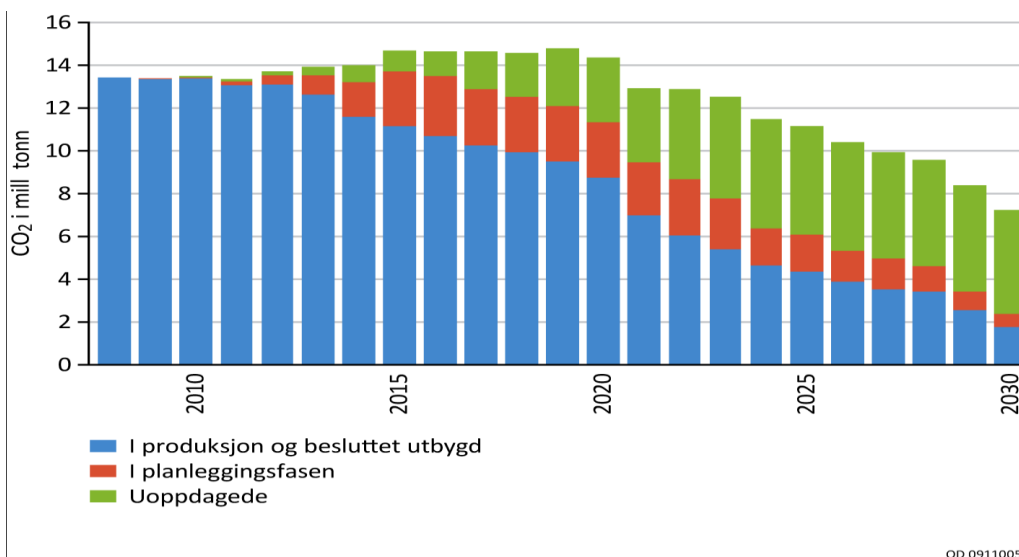
¹

Miljø 2004. Petroleumssektoren i Norge, Olje- og Energidepartementet

Figur 1. CO₂-utslipp per produsert enhet

I Oljedirektoratet sine prognoser for utslipp av klimagasser fra norsk sokkel frem mot 2030 legger de til grunn at utslippene fra felt som allerede er i produksjon vil være avtagende. Det er likevel forventet at uoppdagede felt og de prosjektene som i dag er i planleggingsfasen vil føre til en videre økning i samlede utslipp fra oljeindustrien. Se figur 2. Natur og Ungdom og Bellona mener prognosene til Oljedirektoratet tydelig viser at et redusert utvinningstempo vil gi en rask reduksjon i klimagassutslippene fra oljeindustrien.

Figur 2. CO₂-utslipps prognoser fra 2008 til 2030 (Kilde RNB 2009).

Prognosene til Oljedirektoratet kan likevel gi et misvisende bilde av hvordan utslippene fra norsk sokkel fordeler seg. *Klimakur 2020 Sektoriell tiltaksanalyse petroleumssektoren* hvor Figur 2 er hentet fra, baserer sine prognoser fra revidert nasjonalbudsjett 2009 (RNB). Her er produksjons- og utslippsprognosen basert på en tidligere versjon hvor utslippstoppen kommer allerede i 2012, men i RNB 2009 er toppen justert til 2019. Historien viser at det konsekvent er gitt for lave anslag for framtidig petroleumsproduksjon. Dette kan ha sammenheng med at synkende prognoser tidligere er blitt brukt som argument for å legge til rette for økt letevirsomhet, som igjen da gir grunnlag for oppjusterte prognoser.

Et annet eksempel på dette er at den prognoserte totalproduksjonen av petroleum i 2010 ble oppjustert fra under 250 millioner Sm³ o.e. (oljeekvivalenter) i prognosene fra 2000, til nesten 300 millioner Sm³ o.e. i prognosene bare seks år senere². Man må ta høyde for at dette kan skje igjen, og at olje- og gassproduksjonen dermed både vil kreve mer energi og gi større utslipp i tiårene framover enn hva som blir lagt til grunn i dag.

Nødvendigheten av utslippskutt fra norsk sokkel

Da SFT (i dag KLIF) skrev sin høring på 20. konsesjonsrunde hvor forslagene til utlyste blokker var omtrent like omfattende som i nåværende konsesjonsrunde ble det påpekt at utlysninger som dette vil kunne innebære problemer med å oppfylle nasjonale og internasjonale klimaforpliktelser, dette er noe fagetatene igjen har påpekt ved årets konsesjonsrunde. Natur og Ungdom og Bellona mener dermed at det ikke kan legges til rette for økt klimaforurensing gjennom flere utlysninger til oljeindustrien.

Nye tildelinger i dag vil gi utslipp inn i det som kan bli virkeperioden for en ny, internasjonal klimaavtale. Det er forbundet stor usikkerhet rundt hva slag internasjonale klimaforpliktelser Norge vil være underlagt etter at Kyoto-protokollens periode utløper i 2012. Da er det dårlig politikk å låse seg allerede nå til økte utslipp i fremtiden.

I debatten om Norge skal redusere sitt utvinningstempo argumenteres det ofte med at konsekvensene av dette vil være økte utslipp globalt og en mangel på solidaritet med verdens fattige. Natur og Ungdom og Bellona mener dette er et forsøk på å hvitvaske norsk oljeproduksjon.

Norsk oljeeksport blir i dag eksportert til et fritt, internasjonalt marked og kjøperne er i hovedsak Europeiske land. Norge driver dermed ingen veldedig oljeproduksjon. Og i den grad man måtte lykkes i å eksportere olje til fattige land, bidrar man til å bygge opp infrastruktur i disse landene som er avhengig av fossil energi. Erfaring fra norsk klimapolitikk viser at når slik infrastruktur først er bygd opp, er det vanskelig å dreie den i mer bærekraftig senere. Natur og Ungdom og Bellona mener rike land som Norge burde bidra til å bygge opp under bærekraftig vekst i energiforbruket til fattige land.

Norge fører i dag en politikk som går ut på en raskest mulig utnyttelse av ressursene på sokkelen. Dette er en politikk som svekker vår troverdighet i det internasjonale klimaarbeidet. I den norske klimamålsetningen om å begrense temperaturøkningen til 2 °C er det avgjørende at ikke alle nasjoner henter opp sine petroleumsressurser. Et betimelig spørsmål blir da hvem som skal la sine oljeresurser ligge. Når flere av verdens fattige land gjør oljefunn, er det grunn til å spørre seg om ikke disse landene bør få benytte sine ressurser framfor at Norge skal fortsette sin petroleumsaktivitet.

Ingen nye tildelinger på norsk sokkel før en ny internasjonal klimaavtale har trådt i kraft

Det er foreløpig uklart hvordan et internasjonalt klimaavtaleverk vil se ut etter utgangen av Kyotoperioden i 2012. Klimakonferansen i Montreal i 2005 vedtok at det ikke skal være noe opphold mellom Kyotoperioden og en post-Kyoto-avtale. Det er imidlertid uklart hvilke land en slik ny avtale vil omfatte, hvilke mekanismer den vil innbefatte og hvilke forpliktelser de ulike landene skal påta seg. Det er likevel viktigere nå en noen gang tidligere at rike land som Norge viser handling og kutter i egne utslipp.

Den norske regjeringen har erklært en målsetning om at den globale middeltemperaturen ikke skal øke med mer enn to grader over før-industrielt nivå. Ifølge FNs klimapanel innebærer dette at de industrialiserte landene må redusere sine utslipp med mellom 25 og 40 prosent innen 2020. I tillegg må den globale utslippstoppen komme senest i 2015 og at utslipp deretter reduseres med opp mot 85 prosent innen 2050.

²

OED: Faktaheftet 2000 og 2006 "Norsk petroleumsvirksomhet"

Tildelinger av flere områder til oljeindustrien i dag vil stå i sterk kontrast til de drastiske og raske utslippsreduksjonen vi trenger. Det har gjennomgående gått om lag ti år fra en utvinningstillatelse blir tildelt til det kan startes oljeproduksjon³ Blokker som i dag tildeles til lete- og utvinningsvirksomhet, vil innebære økte utslipp i en periode der det foreløpig er uklart hva som vil være taket for norske utslipp.

Natur og Ungdom og Bellona mener derfor at det ikke må tildeles noen nye områder for petroleumsvirksomhet før en ny internasjonal klimaavtale er trådt i kraft. Dette kan tidligst bli i 2013. Et slikt moratorium må innbefatte all type petroleumsvirksomhet, seismiske undersøkelser, letevirksomhet og tillatelse til økt utvinning. 21.konferencesjansrunde må derfor resultere i at det ikke blir utlyst noen blokker til oljeindustrien.

Naturmangfold

Økt temperatur truer naturmangfoldet

Klima og naturmangfold er ubønnhørlig knyttet sammen ved at de fysiske forholdene, som klimaet styrer, er en drivkraft for endringer for enkeltarter og økosystemer. Petroleum er i så måte også en sterk bidragsyter til omfattende økosystemendringer, som igjen leder til arters/bestandens utryddelse og mulig bortfall av viktige økosystemtjenester. De mest opplagte konsekvensene i naturen, med menneskeskapt klimaendring som drivkraft, vil være at polarhabitater vil bli redusert med påfølgende utryddelse av sted- og særegne arter og reduksjon i særegne habitater. Imidlertid vil alle økosystem og arter ha en nord-sørutbredelse, og klimaendringene vil prege økosystemer uansett hvor man befinner seg.

Samtidig som arter vil miste fotfeste i nord vil nye arter komme inn i sør. Økt temperatur, som følge av økt uttak og forbruk av fossil energi, vil derfor – uunngåelig – endre naturmangfoldet. I tillegg representerer petroleumsaktivitet en akutt trussel mot økosystem som allerede er under sterkt ytre press fra andre menneskelige aktiviteter. En utvidelse av petroleumsvirksomheten på norsk sokkel vil bidra til å øke presset på sårbare områder hvor det i dag ikke foregår olje- og gassvirksomhet. Økt utbygging vil øke skipstrafikken, kjemikalier sluppet ut vil totalt sett gå opp, og bruk av seismikk vil øke. Hvis Norge skal nå sitt mål om å stoppe tapet av naturmangfold må det jobbes aktivt for å ivareta leveområdene til de forskjellige artene og naturtypene. Risiko for uhellsutslipp, sammen med de kontinuerlige klimagassutslippene fra petroleumsvirksomheten, er i henhold til føre-var prinsippet grunn nok til å stoppe utvidelsen av virksomheten på norsk sokkel. De underliggende kapitlene omhandler problemer som gjelder alle blokker, både kystnære og ikke. I noen tilfeller vil det imidlertid være fokus på kystnære blokker da det er ved dem man finner de største konfliktene.

Beredskap og risiko⁴⁵

Statfjord A-ulykka i desember 2007 var en ulykke som ikke skulle skje. Den var usannsynlig, men den skjedde likevel. Dette viser at selv om risikoen er lav så er den i høyeste grad reell. Økt petroleumsaktivitet på norsk sokkel øker sjansen for at ulykker inntreffer. Sannsynligheten for store miljøkonsekvenser øker jo nærmere land virksomheten befinner seg. Selv med liten drift vil olje kunne nå land på svært kort tid. Per dags dato har man ingen tilfredsstillende beredskap for akuttutslipp, verken fra skip eller fra plattform. Natur og Ungdom og Bellona har ved flere anledninger påpekt hvor svak beredskapen ved ulykker er. Regjeringens svar på våre bekymringer er at de satser på preventive tiltak, hvilket vi *er*

³ St.meld. nr. 46 (1997-98) "Olje- og gassvirksomheten"

⁴ St.meld. nr. 14 (2004-2005)

⁵ Kystdirektoratet, 2005: «Status beredskapsmaterieill»

positive til. Imidlertid kan man ikke avskrive muligheten for ulykker. Regjeringen baserer sin manglende satsing på beredskap på sannsynlighetsberegning⁶:

”I likhet med beredskap på andre samfunnsområder, er statens beredskap mot akutt oljeforurensing ikke dimensjonert ut fra ”verst tenkelig tilfelle”. Dette ville medføre urealistisk behov for oljevernressurser og ikke være kost/nytte-effektivt i forhold til den meget lave sannsynligheten for slike hendelser.”

Regjeringen Bondevik II hadde altså en klar oppfatning om hva som var kost/nytte-effektivt. Dette utsagnet er basert på datidens fordeling av blokker og skipstrafikk. Med 21. konsesjonsrunde vil forholdene endre seg betraktelig, og ”verst tenkelig tilfelle” er mer sannsynlig enn noensinne.

Bølgehøyder over 2,5 meter reduserer effektiviteten ved oljeoppsamling betraktelig, og øker høyden til 3,5 meter, har det liten hensikt å utføre oppsamling. Med andre ord har man ikke oljevern ved helt vanlig vær i norske havområder. Oljelasting kan likevel foregå ved dobbelt så store bølger, slik tilfellet var ved Statfjord A. Vårt krav om endring i rutineene ved oljelasting har ikke blitt tatt til følge. Granskingsrapporten av Statfjord A-ulykken⁷ fra Kystverket, SFT og Petroleumstilsynet tar heller ikke opp tiltak i retning av å tilpasse oljelasting etter oljevernustyret. Økt oljeaktivitet vil uten tvil føre til økt skipstrafikk, men det er ikke vist vilje til å øke antallet depoter med nødlosseutstyr utover de ni vi har langs kysten. Verst tenkelig tilfelle er ikke langt unna når man bare forbereder seg på estimeringer av virkeligheten. Jo mindre man er forberedt, jo større blir konsekvensene av tilsynelatende små uhell. Konklusjonen er at regjeringen har valgt og ikke ta de rette grepene for å sørge for sikkerheten ved de kystnære blokkene. Analysene er utdaterte og basert på en lavere aktivitet enn hva man legger opp til.

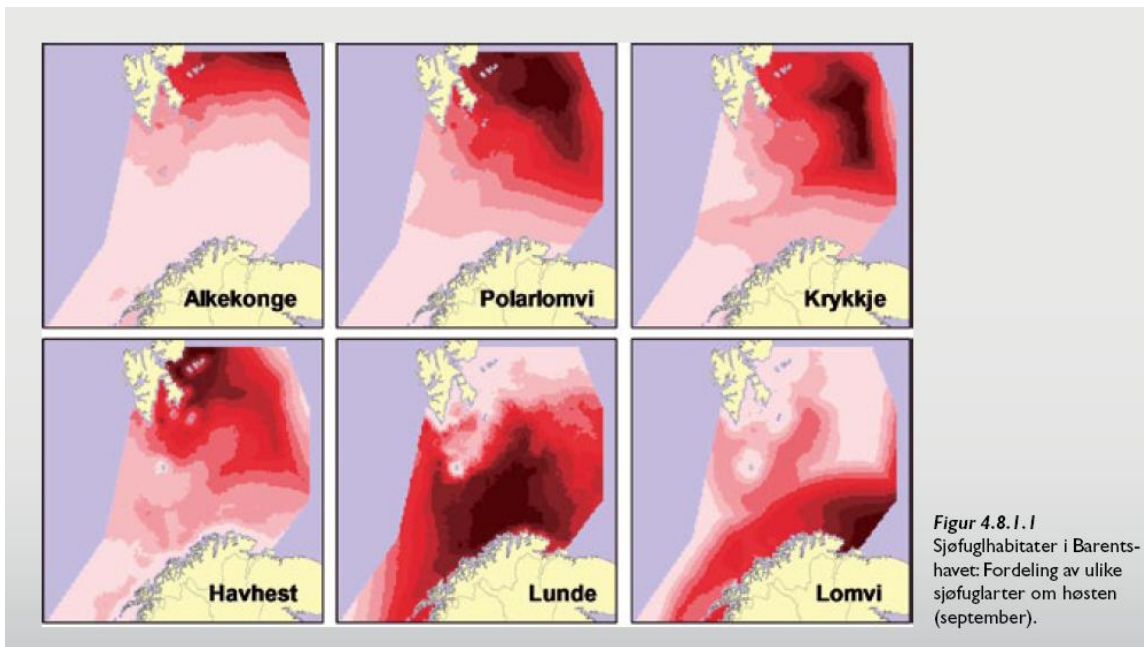
Skadeeffekter ved et uhellsutslipp

Den høye produksjonen av plankton og fisk gjør at Barentshavet har fuglekolonier som er blant de største i verden. Områdene i norsk del av Barentshavet og sør til Lofoten har om lag 5,4 millioner hekkende par sjøfugl⁸. De fleste sjøfuglene trekker sørover fra Barentshavet om vinteren. Blant sjøpattedyrene er det arter som bruker Barentshavet som beiteområde og tempererte hav som kalvingsområde (vågehval, knølhval, finnhval), eller de er knyttet til den arktiske regionen hele livet (hvithval, narhval). De store bestandene av grønlandssel og vågehval consumerer betydelige mengder dyreplankton, torsk, sild og lodde.

⁶ St.meld. nr. 14 (2004–2005)

⁷ Petroleumstilsynet, 2008: Granskingsrapport av Statfjord A-ulykken i desember 2007. «Granskingsrapport oljeutslipp Statfjord OLS-A12.12.2007»

⁸ Bakgrunnsrapport til revideringen av forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. ”Rapport fra overvåkingsgruppen 2010”

Direktoratet for Naturforvaltning har via SEAPOP gjort det klart at flere bestander av sjøfugl har nådd et historisk bunnivå. SEAPOP opplyste at 2007 var et bunnår etter 50–60 år med nedgang.⁹ Situasjonen var ifølge SEAPOP svært kritisk, og man fryktet at bestander på både Røst og Hjelmsøy kunne kollapse. I arbeidet med revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten har man fått tilgang på ny kunnskap om sjøfugl i disse områdene, kunnskap som dessverre viser at bestandene fortsatt er på et kritisk nivå.

I de fleste kolonier av Lomvi er det registrert en dramatisk og signifikant tilbakegang i hekkebestanden. Den mest dramatiske nedgangen har skjedd på Hjelmsøy i Finnmark. På Hjelmsøy, tidligere fastlandets største koloni, er hekkebestanden redusert med 99 prosent fra 1984 til 2009¹⁰. At den nordnorske lomvibestanden i 1984 kun var 25 prosent av hva den var i 1964, understreker dramatikken ytterligere.

Det er slått fast at den store variasjonen av sjøfuglforekomster, som bla Lomvien representerer, har stor sammenheng med havtemperatur, samt enkelte fiskebestanders størrelse, bla torsk, lodde og ungsild. Disse påvirkningsfaktorene må sees i sammenheng med tildeling av nye blokker til oljeindustrien. Punktutslipp kan få katastrofale konsekvenser for sjøfuglbestandene, også ved indirekte påvirkning gjennom fiskebestandenes størrelse.

I 21. konsesjonsrunde foreslås det å åpne blokker i umiddelbar nærhet til viktige fugleområder. Blokkene sør for Røst (6606, 6607), som ikke er like kystnære som flere av de foreslåtte blokkene, utgjør likevel en stor risiko for naturmangfoldet, både til havs og på land. Punktutslipp kan derfor få fatale følger for enkelte arter. Vi vil på det sterkeste fraråde regjeringen å tildele blokker i umiddelbar nærhet til nasjonale symbol som Røst(6611, 6610, 6609), noe som i så fall alene vil være en skandale av internasjonale dimensjoner. Økt aktivitet fører til økt trafikk som i sin tur leder til økt risiko for ulykker. Konsekvensene i naturen blir det samme som ved akuttutslipp ved en plattform, men selve utslippet kan skje direkte i fjæresteinene. M/S Server, som gikk på grunn ved Fedje i Hordaland, viser hvor sårbar man er mot oljeulykker.

⁹ NINA-rapport 249 «[SEAPOP studies in the Lofoten and Barents Sea area in 2006](#)»

¹⁰ Bakgrunnsrapport til revideringen av forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet. ”Rapport fra overvåkingsgruppen 2010”

Oljevernberedskapen ved Fedje er god sammenliknet med mange steder i landet, men konsekvensene ble likevel betydelige. Ifølge fylkesmannsembetene i Sogn og Fjordane kostet denne ulykken opp mot 8000 sjøfugl (minst 3200). Et annet hardtslående eksempel er Full City-ulykken utenfor Langesund i Telemark. Dette havariet medførte et utslipp av mellom 50 og 200 tonn tungolje som tilgriset 120 kilometer kystlinje i Vestfold, Telemark og Aust-Agder. Oppryddingsaksjonen involverte flere hundre frivillige, og kostnaden er beregnet til omlag 200 mill. kroner.¹¹ Mellom 2000 og 2500 sjøfugler omkom som følge av oljeutslippet fra lasteskipet.¹²

Bunnstrukturer, fiskens matfat

Ifølge Havforskningsinstituttet er bunnfisk avhengig av spesielle bunnforhold. Dessverre er svært lite av havbunnen kartlagt. Med det presset 21. konsesjonsrunde legger opp til, haster det med å kartlegge bunnstrukturer som korallrev, svampgrunner og andre bunnforhold. Alle strukturer har en funksjon i økosystemet, og mye av produksjonen som fiskeriene baserer seg på, foregår nettopp i korallrev og i svampeområder. Flere viktige arter som tobis og lodde vil være knyttet til spesielle typer sand¹³. Slike bunnsstrat kan forurennes og ødelegges av nye installasjoner. Det store antall blokker vil uten tvil øke sjansene for direkte konflikt med slike strukturer og dermed også gå imot Norges forpliktelser mot tap av biologisk mangfold. For eksempel er uer, som er rødlistet, sterkt assosiert med svamp. Svamp er oppført på OSPARs¹⁴ liste over truede habitater. Mer virksomhet som kan skade en lite kartlagt, men anerkjent viktig habitat, kan vi ikke godta. Natur og Ungdom og Bellona anbefaler derfor å avvente med tildelinger inntil man har bedre oversikt over bunnforholdene i alle våre havområder.

Lyd, synet for livet i havet

Støy er forurensning, og det er dermed tiltakshavers ansvar å tilse at naturen ikke blir skadelidende, og myndighetens ansvar å gi forurensningstillatelser der risikoen anses for å være akseptabel. Seismisk aktivitet under leting og drift er en betydelig miljøbelastning for dyr i havet ved petroleumaktivitet.

Norges Naturvernforbund har i en rapport vist at skremmeeffekter av seismikk er veldokumentert, og at det i tillegg nylig har kommet indikasjoner på at både fisk og sjøpattedyr kan få alvorlige biologiske handikap i form av hørselskader fra seismikk¹⁵. Med dagens behov for seismikk vil en så kraftig utbygging som 21. konsesjonsrunde legger opp til, føre til at det vil skytes seismikk under gytevandring og gyting samt i havområder med stort naturmangfold.

Basert på nåværende kunnskap om skadeeffekter av seismikk anbefaler vi på det sterkeste at Norge nå, i likhet med andre land, innfører krav om seismikkprøveskyting med påfølgende realistisk modellering av støyforurensning i forbindelse med hvert havområde / hver blokk som åpnes for petroleumsvirksomhet. Basert på dette må det gjennomføres utredninger av konsekvenser før seismisk aktivitet og at det basert på dette gjøres konsekvensutredninger før seismikkaktivitet tillates. Dette vil gjøre seismikkforvaltningen kunnskapsbasert, framfor dagens lovløse tilstander uten søknad, høringsrunde eller biologiske vurderinger. Samtidig bør seismikkoperatørene – på lik linje med annen næringsvirksomhet, for eksempel de som bruker og slipper ut kjemikalier – gjennom utslippstillatelser pålegges et ansvar for å

¹¹ http://www.pd.no/langesunds_blad/article4586924.ece

¹² <http://www.kystverket.no/?did=10022234>

¹³ Havforskningsinstituttet: «Havets ressurser og miljø 2005», kap. 2.3.3

¹⁴ Konvensjon om beskyttelse av det marine miljø i det nordøstlige Atlanterhav (Oslo-Paris-konvensjonen, OSPAR) av 1992: OSPAR List of Threatened and/or Declining Species and Habitats)

¹⁵ Rapport 04/2007 fra Norges Naturvernforbund: "Offshore seismic surveys may impair hearing and cause ear damage in marine fish and mammals"

dokumentere hva slags effekter utslippene har på marint liv, og å holde seg innenfor akseptable grenseverdier. Der det er kunnskapshull om skadegrenser, må industrien og myndighetene sette i verk strakstiltak innenfor forskning og utredning.

Fiskeri¹⁶

Havforskningsinstituttet har i lengre tid uttrykt bekymring vedrørende akuttutslipp i områder med gyting. Ifølge modeller kan utslipp påføre større tap av egg og larver. Natur og Ungdom og Bellona mener at det ifølge føre-var-prinsippet vil være riktig å unngå områder som har stor og konsentrert gyting. Havforskningsinstituttets egen høringsuttalelse støtter våre syn på de kystnære blokkene, hvor instituttet peker på konflikter med gyte-, opphold- og beiteområder for økologisk og kommersielle viktige arter. Instituttet støtter videre vår bekymring for bunnhabitater (se over), som er livsviktige for gyting hos en rekke arter.¹⁷

Giftbelastning, en kalkulert risiko

Oljeindustrien skal ha honnør for effektivt arbeid for minimering i bruk og utslipp av de skadeligste kjemikalier og miljøgifter. Deler av de havområdene med størst naturmangfold og biologisk produksjon, bør likevel holdes fri for petroleumsvirksomhet, av hensyn til å unngå uheldig kjemisk belastning som oljeindustrien uvegerlig står for ved dagens teknologi: i første rekke produsert vann med oljerester og hormonhermere samt brannslukkingsskum fra øvelser og alarmsituasjoner.

Økte mengder driftsutslipp vil øke de totale utslipp av kjemiske stoffer, selv om mengden reduseres per tonn produsert vann. En del av driftsutslippene inneholder hormonhermende kjemikalier. Ny kunnskap viser at fisk og sjødyr reagerer på utslipp også under faregrensene. 21. konsesjonsrunde slik den er foreslått, vil utsette Norskehavet for det samme Nordsjøen har vært utsatt for i flere tiår. Det er ikke riktig slik oljeindustrien har hevdet, at det ikke er funnet skader eller effekter av petroleumsvirksomheten i Nordsjøen. Tvert imot er store områder av havbunnen og vannsøylen berørt, og det er rapportert om blant annet deformiteter og endret artssammensetning i disse områdene. Totalt sett er Nordsjøen i en svært degradert økologisk tilstand, som et resultat av samlet belastning fra fiskerier, petroleumsvirksomhet og langtransportert forurensning.

Eksempelet Veslefrik

I en kommentar til rapporten ”Kostnader og nytte for miljø og samfunn ved å stille krav om injeksjon/reinjeksjon av produsert vann, nullutslipp av borekaks og borevæske og inkludere radioaktivitet i nullutslippsmålet”¹⁸ peker Havforskningsinstituttet på mangelfull kunnskap om langtidseffekter ved utslipp av produsert vann og borekaks fra olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel. I sin kommentar viser de til at det i henhold til føre-var-prinsippet ikke er miljøforsvarlig å tillate disse utslippene. Myndighetene har i dag mulighet til å sette krav om nullutslipp til sjø ved nye utvinningstillatelser. Målet om nullutslipp er nødvendig og hensiktsmessig men er i praksis noe som ikke følges tilstrekkelig opp av aktørene på norsk sokkel. En granskningsrapport fra Statoil i februar i år viser at de ved injeksjonsbrønnen Veslefrikk har hatt lekkasje av borekaks og kjemikalier helt siden oppstarten av

¹⁶ Havforskningsinstituttet: «Kyst og havbruk 2005», kap. 1.2.3

¹⁷ Havforskningsinstituttet, 2008: «Vurdering og rådgivning av forslag om blokker til utlysning i 21. konsesjonsrunde»

¹⁸ ”Statens Strålevern, SFT og Oljedirektoratet, 2008: «Kostnader og nytte for miljø og samfunn ved å stille krav om injeksjon/reinjeksjon av produsert vann, nullutslipp av borekaks og borevæske og inkludere radioaktivitet i nullutslippsmålet».

injeksjonene i 1998.¹⁹ Det har tatt over ti år før utslippene ved plattformen ble oppdaget og granskningsrapporten peker på flere årsaker til at utslippene kunne fortsette, den viktigste å trekke frem her er mangelfull risikoforståelse. Over 12 000 kvadratmeter med kjemikalier har sluppet ut i havet ved Veslefrikk. Natur og Ungdom og Bellona deler Havforskningsinstituttet bekymring for konsekvensene for miljøet i havet. Eksempelet Veslefrikk viser at norsk oljevirksomhet ikke er uproblematisk, eller uten risiko for naturen og omgivelsene.

Samla belastning

Et enkelt uhellsutslipp fra aktivitet på norsk sokkel alene er sjeldent nok til å gjøre store skader på miljøet. Gjennom Naturformangfoldloven setter man nye rammer for å se på naturen gjennom en økosystembasert tilnærming. Alle negative miljøeffekter presser organismene i et økosystem. Effektene av ulike faktorer kan være sterkere samlet sett enn de er hver for seg. Kontinuerlige utslipp av kjemikalier kan svekke overlevelsessevnen til en fiskebestand som gjør den mindre robust til å takle f.eks økende havtemperatur pga klimaendringene. All menneskelig aktivitet må sees i sammenheng med å måles opp mot naturens egne endringer.

Økosystembasert, helhetlig forvaltning må ligge til grunn

Det økende omfanget av olje- og gassvirksomhet på norsk sokkel er bekymringsvekkende med tanke på å ta vare på det biologiske mangfoldet. I 2009 fikk vi Naturmangfoldloven som et redskap for å ta vare på naturen på en bærekraftig og forsvarlig måte. I utgangspunktet gjelder ikke loven lenger ut enn 12 nautiske mil. Dette er et problem da mye av oljevirksomheten på norsk sokkel foregår utenfor denne grensen. Kommer du utenfor 12 nautiske mil settes det ingen krav om aktsomhet (jf. §6, kap II). Bestemmelsen om bruk av miljøforsvarlige driftsteknikker og metoder (jf. § 12, kap II) gjelder heller ikke utenfor 12-milsgrensa. Naturmangfoldlovens prinsipper bør gjelde for all virksomhet på norsk sokkel for å sikre at miljøet i havet forvaltes på en bærekraftig måte.

Miljøverndepartementet skriver dette om Naturmangfoldloven på sine nettsider. "Et viktig grep er at loven også skal virke sammen med andre lover som regulerer bruk av norsk natur. Naturmangfoldloven gir derfor alle samfunnsområder et stort ansvar for å få loven til å fungere." Alle sektorer i samfunnet har et ansvar for å forvalte naturen på en bærekraftig måte. Det er ingen grunn til at virksomhet på norsk sokkel skal ha svakere miljøkrav enn virksomhet som foregår innenfor 12 nautiske mil eller på land.

For at forvaltningen av havmiljøet skal være best mulig er det viktig å implementere prinsippene i naturmangfoldloven i vurderingen av nye tildelinger på norsk sokkel. Av de prinsippene som gjelder for norsk sokkel er det spesielt fire prinsipper, §7 - §8 - §9 og § 10, Natur og Ungdom og Bellona vil trekke frem som viktige i forbindelse med utlysningen i 21.konsesjonsrunde. Prinsippene ligger under kapittel 2 "Allminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk"²⁰.

Utdrag fra naturformangfoldloven;²¹

§ 7. (prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fasteiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

¹⁹

<http://www.ptil.no/getfile.php/Tilsyn%20p%C3%A5%20nett/Granskinger/Rapport%20veslefrikk%20lekkasje%20fra%20injeksjonsbroenn.pdf>

²⁰ <http://www.lovdatab.no/all/tl-20090619-100-002.html#8>

²¹ <http://www.lovdatab.no/all/hl-20090619-100.html#map0>

§8. (kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

Punkt 8 belyser viktigheten av kunnskap i forvaltningen. Gjennom forvaltningsplanen for Barentshavet - Lofoten har vi fått ny informasjon om blant annet arters bestandssituasjon og naturtypers utbredelse, dessverre mangler vi kunnskap om naturtypers utbredelse i Norskehavet. "Store deler av havbunnen i Norskehavet er ikke kartlagt. Kunnskapen om havbunnens biologiske, kjemiske og fysiske miljø fremstår som mangelfull. Man vet lite om hvilke naturtyper som finnes hvor, og enda mindre om hvilke arter som finnes på havbunnen."²² I tillegg til å mangle kunnskap om naturen i havområdene mangler vi kunnskap om hvilke konsekvenser utslipp fra petroleumsvirksomheten har på miljøet i havet (jf. Eksempelet Veslefrikk). Kunnskapsprinsippet må sees i sammenheng med føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. En utvidelse av virksomheten på norsk sokkel vil øke risikoen for "alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet" og vil samtidig øke den samla belastningen på økosystemene i norske havområder.

Både i forvaltningsplanen for Barentshavet - Lofoten og i forvaltningsplanen for Norskehavet vises det til manglende kunnskap om effekter av klimaendringer og forsurening av havet. Petroleumsvirksomheten i Norge står som kjent for store utslipp av både klimagasser og kjemikalier. Dette påvirker naturmangfoldet. Ut i fra et føre-var-prinsipp mener vi at det er uforsvarlig å øke petroleumsvirksomheten på norsk sokkel.

Kommentarer til de spesifikke områdene

Når det gjelder de enkelte blokkene, viser og Natur og Ungdom og Bellona til tilrådninger fra de miljøfaglige etatene. Vi ønsker i tillegg å kommentere enkelte momenter ved de ulike områdene.

BARENTSHAVET

Olje- og energidepartementet har utlyst 51 blokker eller deler av blokker i Barentshavet. Prinsipielt er Natur og Ungdom kritisk til mengden utlyste blokker, da en økt petroleumsvirksomhet som det her legges opp til vil gi økt press på økosystemet i Barentshavet, samt bety økte klimagassutslipp. Av hensyn til klimaet og de unike naturverdiene i Barentshavet krever Natur og Ungdom at Barentshavet får status som et varig petroleumsfritt område.

²² <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-37-2008-2009-/9.html?id=560260>

Viktige naturverdier

Barentshavet er et av verdens rikeste, men samtidig svært sårbare havområder. Det er oppvekstområde for våre viktigste kommersielle fiskeslag. Millioner av sjøfugl gjør det til et av de mest betydningsfulle sjøfuglområdene i verden. Disse artene rammes hardt dersom de røres av oljesøl. Boring i Barentshavet representerer en alvorlig trussel mot sjøfugl, sjøpattedyr, fisk, livet i iskanten og langs kysten.

Iskanten og polarfronten

Langs iskanten i Barentshavet finner en et særlig produktivt økosystem. Der er det en spesielt høy planteplanktonproduksjon, som igjen bidrar til store forekomster av dyreplankton. Dyreplankton, som rauåte, ishavsåte og krill, er bindeleddet mellom planteplankton og høyere organismer i økosystemet i Barentshavet, spesielt lodde og polartorsk. Langs iskanten finner en også store mengder sjøfugler og sjøpattedyr.

I Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet står det om iskanten²³:

«Kombinasjonen av høyt biologisk mangfold og høy produksjon gjør området særlig verdifullt.(...) Faunaen knyttet til oppblomstringen ved iskanten, men særlig den store konsentrasjonen av sjøfugl, gjør økosystemet sårbart i forhold til akutt oljeforurensning, miljøgifter og klimaendringer.»

Polarfronten er det området som dannes når den næringsrike og kalde polarstrømmen møter den varme Golfstrømmen. Polarfronten danner grunnlag for stor næringsproduksjon og blant annet de store sjøfuglbestandene i området rundt Bjørnøya. Økosystemet tilknyttet polarfronten er sårbare i forhold til variasjoner i næringstilgang, akutt oljeforurensning og klimaendringer.

Eggakanten

Eggakanten er kontinentalskråningen fra Stad til Svalbard. Dette området har en stor biologisk produksjon og et høyt biologisk mangfold med en stor konsentrasjon av fiskebestander, sjøfugl og korallrev. Området er i både Forvaltningsplanen for Norskehavet og i Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet vurdert som særlig verdifullt..

Området på Eggakanten i Barentshavet ble i Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet stengt for videre petroleumsvirksomhet.

Trusler mot naturverdiene

I Barentshavet er næringskjedene relativt korte, med få, men robuste arter som er tilpasset det ustabile klimaet. Bestandene av hver art er store og kan forekomme over store områder. Selv om de enkelte artene er robuste, kan de korte næringskjedene bidra til at virkningen av negativ påvirkning kan bli ekstra stor.

Under arbeidet med revideringen av Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet blir det gjort et stort arbeid i å hente inn kunnskap om naturverdiene og truslene mot disse i planområdet.

²³

St. meld 8 (2005-2006) forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten”

Klimaendringer, skipstrafikk, fiskeri og annen menneskelig påvirkning påvirker økosystemet i Barentshavet, og kommer i tillegg til petroleumsvirksomhet. I faktagrunnlaget til oppdateringen av Forvaltningsplanen blir det slått fast at²⁴:

«På grunn av flere usikre og dårlig dokumenterte faktorer er det ikke mulig å si sikkert hvilke konsekvenser den samlede menneskelige aktiviteten faktisk har på økosystemet, men flere og alvorlige påvirkninger på samme sted og tid innebærer en større risiko for konsekvenser på økosystemet.»

Samlet belastning

Arktis er et spesielt sårbart område og alle negative miljøeffekter stresser organismene. Dessuten kan effekten av de ulike faktorene være sterkere samlet sett, enn det de er hver for seg. For eksempel kan fiskelarvene på Finnmarkskysten bli mindre tolerante i forhold til oljeholdig vann fra petroleumsproduksjon fordi larvene allerede har et svekket immunforsvar som følge av miljøgifter i vannet fra langtransportert forurensning. Eller svikt i planktonproduksjonen som følge av klimaendringer kan gi matmangel for sjøfugl som derfor blir mindre motstandsdyktige mot oljesøl.

Natur og Ungdom mener det vil være svært alvorlig dersom oljeindustrien får tilgang til enda flere områder i Barentshavet. Vi er bekymret for det samlede presset på økosystemet som den økte aktiviteten vil medføre.

Oljevernberedskap

Værforholdene i Barentshavet er annerledes fra andre norske havområder lengre sør. Lave temperaturer, lysforhold, ising, tåke og plutselige værforandringer er eksempler på dette. Dette byr på store utfordringer for oljevernberedskapen.

Under ugunstige klima- og værforhold blir utstyret gradvis mindre effektivt. For oljevernberedskapen er det ising av oljevernutstyret og de menneskeskapte faktorene som er den største utfordringen (Sintef 2003).

Forslag til tildelinger

Generelle kommentarer

I 19. og 20. konsesjonsrunde ble det lyst ut henholdsvis 30 og 28 blokker i Barentshavet, 2 og 9 utvinningstillatelser ble tildelt. Samtidig har TFO- arealet økt med 72 blokker siden 2007. Natur og Ungdom mener det ikke er forsvarlig å lyse ut hele 51 blokker i Barentshavet før revideringen av Forvaltningsplanen for Barentshavet er fullført. I dag finnes det ikke metoder for å vurdere samvirkende effekter fra alle påvirkningsfaktorene under ett. Det er ventet at den menneskelige aktiviteten i Barentshavet vil øke i årene framover, men det er ikke mulig og sikkert hvilke konsekvenser dette får (Faglig grunnlag 2010)

Både Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet og det faglige grunnlaget for oppdateringen av

²⁴ Faglig forum, Overvåkingsgruppen og Risikogruppen til den interdepartementale styringsgruppen for forvaltningsplaner: "Det faglige grunnlaget for oppdateringen av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten"

forvaltningsplanen peker på manglende kunnskap når det gjelder livet i Barentshavet Natur og Ungdom er bekymret over de fortsatt store kunnskapshullene i Barentshavet. Det er fortsatt mye vi ikke vet om samvirket mellom ulike organismer, havbunnen og konsekvensene av langsiktig påvirkning fra menneskelig aktivitet. For de blokkene av Barentshavet som ikke er kartlagt gjennom Mareano, må det gjennomføres tilsvarende kartlegging i forkant av en utlysning av disse blokkene.

Regjeringen slår fast i Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet at føre var- prinsippet skal gjelde for forvaltningen av dette området. Samtidig står det at:

«Regjeringen mener videre at det er viktig å gå varsomt frem med ny petroleumsvirksomhet i området».

Natur og Ungdom mener denne utlysningen går i mot dette prinsippet.

Spesielle blokker

Flere av de foreslåtte blokkene ligger svært langt nord i Barentshavet. Det har tidligere ikke vært tildelt blokker på den norske sokkelen så langt nord.

I forbindelse med utlysningen av 20. konsesjonsrunde ble blokkene 7324/7, 8 og blokker i kvadrant 7220 lyst ut. Direktoratet for Naturforvaltning skrev den gang i sitt høringssvar at de anbefalte boretidsbegrensninger i disse blokkene, spesielt i periodene hvor iskanten har mest sørlig isutbredelse.

Natur og Ungdom er bekymret over nærheten de foreslåtte blokkene i de nordligste kvadratene har til iskanten og polarfronten. På grunn av årsvariasjoner vil det variere hvor langt sør isen vil gå hvert år, og enkelte år vil den variable iskanten kunne være svært nært de foreslåtte blokkene.

Langs iskanten og polarfronten finner en selve grunnlaget for det rike livet i Barentshavet. Økosystemet her er spesielt sårbart for menneskelig påvirkning, som et oljesøl. Selv om det hersker et nullutslippsregime i Barentshavet, har vi sett gang på gang at uforutsette hendelser skjer og at oljeutslipp forekommer. At blokkene ligger så langt nord skaper også store beredskapsmessige utfordringer, både i forhold til responstid og i forhold til klimatiske utfordringer. Natur og Ungdom mener derfor at blokkene 7324, 7325, 7317-7320 og 7322 ikke kan tildeles.

Natur og Ungdom mener at det også er spesielt viktig at blokkene i tilknytning til Eggakanten ikke lyses ut. Dette gjelder blokkene 7216/1-3 og 7217/1, 7217/10 og 11. I følge Klif²⁵ er ikke disse blokkene kartlagt. På den delen av Eggakanten i Barentshavet som man har kartlagt gjennom Mareano, er det funnet flere nye arter, naturtyper og landskaper. Natur og Ungdom mener man må legge føre var- prinsippet til grunn, og ikke lyse ut blokker som ligger så nært disse sårbare og verdifulle områdene.

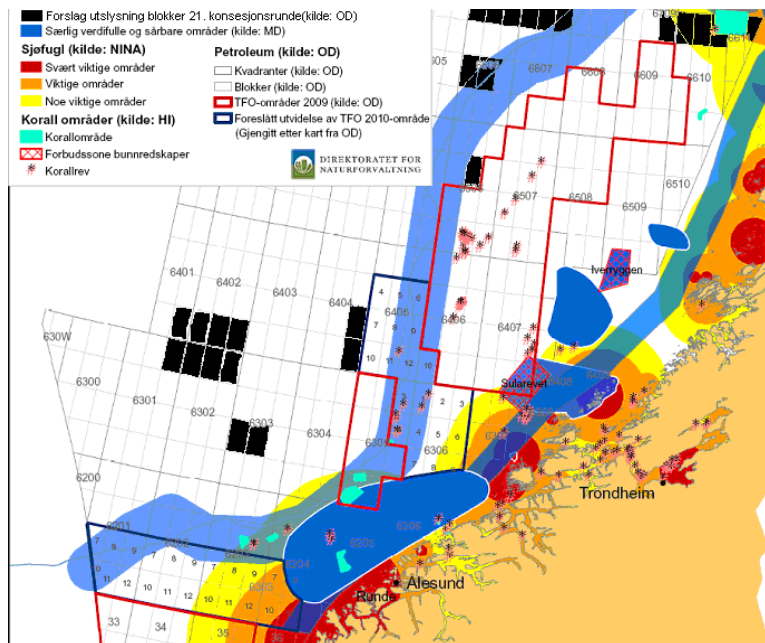
NORSKEHAVET

I Norskehavet finner vi noen av våre mest verdifulle marineområder. Kysten langs Norskehavet er både gyteområde og drivbane til NVG-sild og sildelarvene, og området i innløpet til Vestfjorden ansees fortsatt som et viktig gyteområde for nordatlantisk torsk. Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten stengte en 50 km sone fra kysten for oljevirkosomhet av sårbarhetshensyn, denne sonen må utvides sørover i norskehavet.

²⁵

Klif, Høringsuttalelse 21. konsesjonsrunde
http://klif.no/nyheter/brev/21konsesjonsrunde_horingsuttalelse_klif290410.pdf

Langs kysten i Norskehavet ligger noen av de viktigste gyteområdene for våre fiskebestander. Registreringer fra Havforskningsinstituttet viser blant annet at opp til 40 prosent av biomassen under gytingen til silda skjer på et svært arealbegrenset område fra Mørkekysten og opp til Haltenbanken. Da sildas gyting er avhengig av visse bunnforhold for å gyte, vil et oljeutslipp i slike havområder kunne gi betydelige konsekvenser.

I Norskehavet vil Natur og Ungdom og Bellona særlig peke på blokkene 6609/3, 6610/1, 2, 3, 6611/1, 2, 6506/5, 6707/7,10, 6606/7,8 og 6607/1,2,2.

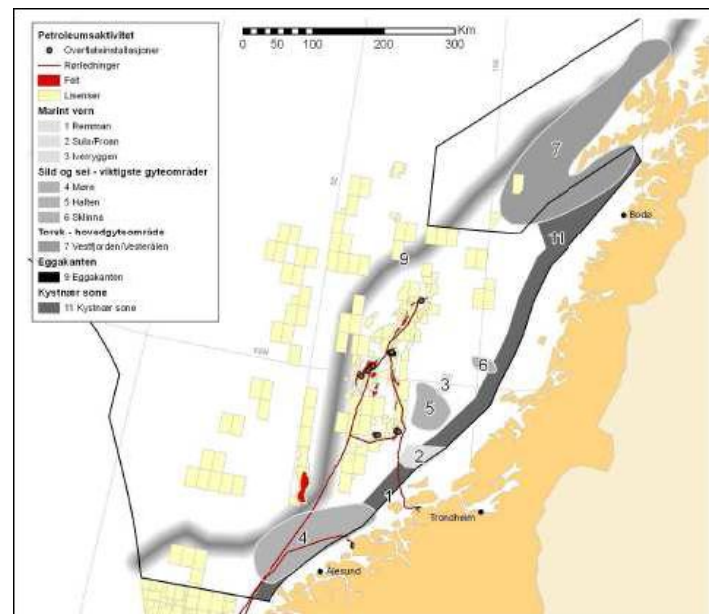
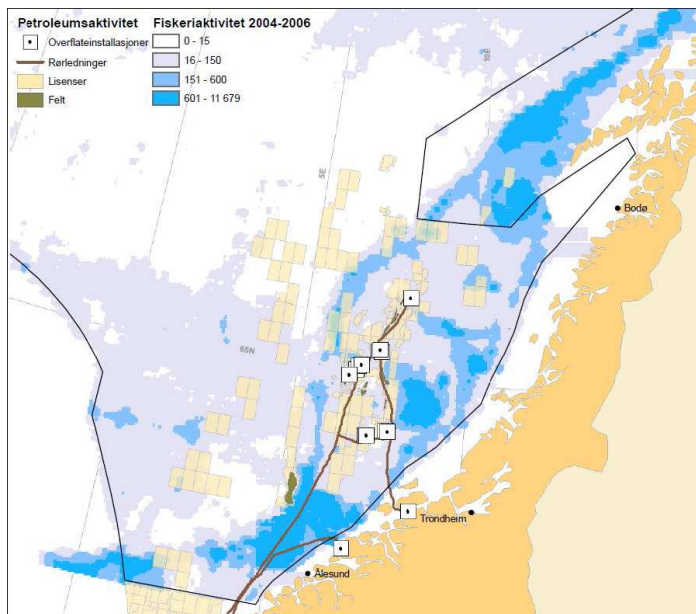
6609/3, 6610/1, 2, 3 og 6611/1, 2 og 6707.

Dette er blokker i Nordland V, og som ligger så nærme de omstridte områdene i Nordland VI, Nordland VII og Troms II, at vi ser på det som en snikåpning av Lofoten. I rektangelet 6707 finner vi hovedgyteområdet for torsk. Flere av disse blokkene ble først lyst ut av Bondevik-regjeringen i 19. konsesjonsrunde, men ikke tildelt av den rødgrønne regjeringen grunnet protester fra miljøbevegelsen. I 21. konsesjonsrunde ble de igjen sendt ut på høring, men de ble ikke lyst ut. Natur og Ungdom og Bellona mener det er uholdbart å lyse ut disse blokkene. Miljøetatene har gjennom en årrekke frarådet oljevirkosomhet i disse områdene:

*”Kystnære blokker og blokker som grenser til områdene hvor det ikke skal igangsettes petroleumsvirkosomhet ved Røstbanken og Lofoten frarådes utlysning også i senere lisensrunder ut i fra miljøhensyn. (...)unngår utlysning i alle blokker som har høyt konfliktpotensial mot områdene Røstbanken/Lofoten/Vesterålen/Vestfjorden (spesielt blokkene 6609/3, 6610/1, 2, 3, 6611/1 og 6707), samt alle kystnære blokker og blokker som er i direkte konflikt med noen av de prioriterte særlig verdifulle områdene for miljø i Norskehavet.”*²⁶ Direktoratet for Naturforvaltning 2008

“Blokkene i 6707, 6609, 6610 og 6611 ligger helt opptil grensen for sårbare og verdifulle områder som det i følge forvaltningsplanen for Lofoten-Barentshavet ikke skal settes i gang ny petroleumsvirkosomhet

(Nordland VI). Dette området anses som sårbart bl.a. fordi det er hovedgyteområde for Norsk-arktisk torsk”. Statens forurensingstilsyn, 2008²⁷

Figur. 4.2 Arealer for fiskeriaktivitet og petroleumsaktivitet i Norskehavet. Overflateinstallasjon på land er landanlegg. Det hvite feltet for Vestfjorden skyldes mangel på data for fiskeri fra sporingsmetodikken, men fiskeriaktiviteten kan i perioder være stor i Vestfjorden.²⁹

Fig. 5.2 Særlig verdifulle områder i forhold til Petroleumsvirksomhet. Overflateinstallasjon på land er landanlegg.²⁸

6506/5, 6606/7, 8 og 6607/1,2, 3

De seks blokkene som er utlyst i rektanglene 6506, 6606 og 6607 ligger alle i området til Eggakanten. Dette er et område med stor verdi for det marine liv. Å lyse ut blokker her er derfor helt uakseptabelt.

Vi viser til det regjeringen selv har slått fast i Forvaltningsplanen for Norskehavet:³⁰

”Området har stor biologisk produksjon og høyt biologisk mangfold med stor konsentrasjon av mange fiske- og sjøfuglarter, og mange korallrev. Området er derfor vurdert som særlig verdifullt.”

Forvaltningsplanen for Norskehavet

I oktober 2009 kom den helhetlige forvaltningsplanen for Norskehavet. Her foreslo Natur og Ungdom, sammen med Bellona, Fiskebåtredernes forbund og kystfiskarlaget, at det skulle opprettes petroleumsfrie områder flere steder i Norskehavet, hvor både verdifull marin natur og gytende fiskearter skulle sikres i fremtiden. Dessverre har vi fortsatt ingen varige, petroleumsfrie områder i Norskehavet.

Det er likevel verdt å merke seg at Olje- og energidepartementet sitt forslag til blokker som kan utlyses i 21. konsesjonsrunde går mot flere av de miljøfaglige rådene som er blitt gitt i forvaltningsplanen for Norskehavet. Dette gjelder spesielt blokkene i Nordland V.

²⁷ SFT i brev til miljøverndepartementet 6. mai 2008.

²⁸ Fra Helhetlig forvaltningsplanen for Norskehavet, konsekvenser ved samlet påvirkning 31. oktober 2008, side 33

²⁹ Fra Helhetlig forvaltningsplanen for Norskehavet, konsekvenser ved samlet påvirkning 31. oktober 2008, side 21

³⁰ <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-37-2008-2009-/3/3/4.html?id=560181>

Det er lang tradisjon på norsk sokkel for at områder som utlyses, også blir tildelt. Vi vil i den anledning vise til statssekretær Guri Størvolds uttalelser i forbindelse med TFO 2008³¹ :

”– Bordet har allerede fanget. Dette er avgjørelser vi ikke kan overprøve, sier Størvold. Hun mener at Bellona er for sent ute, siden områdene i realiteten åpnes allerede i det øyeblikk blokkene lyses ut – ikke ved tildelingen.”

Av hensyn til klimaet og naturverdiene i Norskehavet mener Natur og Ungdom og Bellona det ikke må utlyses noen blokker i Norskehavet i 21. konsesjonsrunde.

NORDSJØEN

De to foreslåtte blokkene 26/12 og 27/10 representerer en utvidelse nærmere land og nærmere en rekke viktige naturverdier. Blokkene ligger i et verdifullt fiskeriområde, og nært viktige hekkeområder for sjøfugl. Innenfor influensområdet finnes også viktige områder foreslått som marine verneområder, som ytre Hardangerfjord og Korsfjorden. Drivtiden ved et oljesøl vil være kort, og en tilstrekkelig beredskap vil være vanskelig. Her vil vi vise til høringsuttalelsene fra både Klima- og forurensingsdirektoratet, og fra Direktoratet for Naturforvaltning.

Regjeringen arbeider med en helhetlig forvaltningsplan for Nordsjøen, med mål om ferdigstilling innen 2013. Natur og Ungdom og Bellona mener det vil være naturlig å avvente alle utlysninger i nye områder i Nordsjøen fram til også dette havområdet er omfattet av et økosystembasert forvaltningsregime.

Prosess med åpen høring

Reel påvirkningsmulighet

Natur og Ungdom og Bellona mener det er svært gledelig at regjeringen har lagt vekt på å legge opp til mer åpenhet og innsyn gjennom åpne høringsrunder i konsesjonsrundene. Konsesjonsrundene er ikke bare viktige med hensyn til forvaltning av oljeressurser. Store konsekvenser for forvaltning av havområder, og nivå på klimagassutslipp følger med vedtak om tildelinger av oljelisenser.

Natur og Ungdom og Bellona reagerer imidlertid på omfanget av forslaget til en 21. konsesjonsrunde, og mener det er grunn til å stille spørsmålet ved den reelle muligheten for påvirkning. Ved tidligere konsesjonsrunder har det vært gitt signaler om at forslag sendt ut på høring ikke har vært politisk behandlet, og dermed er et forslag fra byråkratiet. Hvis forslaget ikke representerer en villet politikk fra regjeringen, men snarere et maksimumsscenario, blir høringsordningen et spill for galleriet uten reelle konsekvenser for tildelingsnivå og miljøfaglige vurderinger for de spesifikke blokkene. Natur og Ungdom og Bellona har tidligere krevd at forslaget til utlysning sendes på høring til de andre departementene og de miljøfaglige etatene, før et politisk behandlet forslag til konsesjonsrunde sendes ut på høring.

Videre er Natur og Ungdom og Bellona bekymret for at Stortingets myndighet til å vurdere *Plan for utbygging og drift* (PUD) idag ikke er reell. For at Stortinget eller regjering skal ha en reell mulighet til å vurdere og evt. avvise PUDer, må det ligge som et forebehold allerede i utlysningsteksten om at PUDen må tilfredstille de krav som stilles hva angår naturverdier og klima. Endrede kunnskaper om disse forholdene må også gi anledning til å avvise utbygginger når PUDen skal godkjennes. Spesielt gjelder

³¹

Amta, 21.02.2008

dette muligheten til å justere på oljepolitikken i tråd med nye internasjonale forpliktelser om utslippskutt og oppdatert kunnskap om utviklingen i nivået på norske utslippskutt. Hvis utslippsnivået fra sokkelen er på vei opp, eller ikke går ned fort nok, vil det være uansvarlig å godkjenne et nytt utbyggingsprosjekt på sokkelen. Å bake inn en slik forutsetning i utlysningsteksten vil tydeliggjøre for lisensinnehaverne at den tildelte lisensen ikke gir krav på å gå godkjent en PUD i Storting eller regjering, og det vil understreke Stortingets myndighet til å eventuelt avvise en PUD.

Til tross for disse svakhetene ved miljø- og klimavurderingene i konsesjonsrundene, mener Natur og Ungdom og Bellona konsesjonsrundene har bedre forutsetninger for å gjøre disse vurderingene enn hva tilfellet er med Tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO). Det er i større grad mulig å gjøre samlede vurderinger på miljø- og klimapåvirkning av konsesjonsrundene gjennom de mer grundige konsesjonsrundene enn det TFO har anledning til å gjøre. Natur og Ungdom krever derfor at TFO- ordningen avvikles, og all konsesjonstildeling samles i konsesjonsrundene.

Krav om kraft fra land i utlysningsteksten

Dersom OED gjennomfører 21. konsesjonsrunde, krever Natur og Ungdom og Bellona at det i utlysningvilkårene settes krav om bruk av utslippsfri kraft ved eventuelle utbygginger.

Oppsummering av Natur og Ungdom og Bellonas krav

Vi anbefaler:

- At 21. konsesjonsrunde avlyses av hensyn til behovet for reduserte klimagassutslipp og hensynet til sårbar og verdifull natur i foreslåtte blokker
- At sårbare havområder på norsk sokkel gis status som varig petroleumsfrie områder. Dette gjelder særlig blokker i Farsund, på kysten av Møre og i Barentshavet
- At TFO-ordningen avvikles

Dersom OED likevel gjennomfører runden, krever Bellona og Natur og Ungdom følgende:

- At de blokker de miljøfaglige etatene har frarådet virksomhet i, anbefalt utlysning med boretidsbegrensninger eller andre forutsetninger ikke lyses ut som en del av 21.konsesjonsrunde
- At krav om utslippsfri kraft fra land stilles i utlysningvilkårene for runden
- At det tas forbehold om at PUD skal godkjennes i Stortinget i utlysningvilkårene